

Wprowadzenie

W dniu 30.11.2012 r. w Warszawie odbyła się coroczna konferencja zorganizowana przez Wydawnictwo C.H.Beck i Redakcję Kwartalnika Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”. Tematem spotkania były „Nowe zasady w zakresie kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym”.

Celem konferencji było przedstawienie podstawowych problemów dotyczących kosztów postępowania cywilnego oraz pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym. Zagadnienie to, dotyczące każdego postępowania, stanowi istotny element wymiaru sprawiedliwości. Koszty sądowe w sposób bezpośredni dotyczą prawa do sądu, w tym dostępności do niego oraz sprawności postępowania. Uczestnicy konferencji nie tylko zwrócili uwagę na utrudnienia związane z obecną regulacją, ale przedstawili propozycje nowych, całościowych uregulowań. Dotyczyły one postępowania rozpoznawczego, egzekucji należności Skarbu Państwa, w kontekście zapewnienia spójności systemu kosztów sądowych oraz problematyki zwalniania od kosztów sądowych i ustanawiania pełnomocnika z urzędu. Wypowiedzi te zostały opublikowane w pierwszej części niniejszej publikacji.

Dyskusja na temat kosztów postępowania cywilnego nie może ograniczać się do kosztów sądowych, stąd ważne są opinie w szerszym aspekcie, które dotyczą kwestii ustrojowych, w tym także innych organów niż sąd. Pokazują one, że ocena aktualnego stanu nie powinna być czyniona jedynie przez pryzmat istniejących regulacji, ale i praktyki ich funkcjonowania.

Kilka głosów dotyczy zagadnienia zwolnienia od kosztów sądowych. Autorzy odnoszą się zarówno do szczegółowych rozwiązań prawnych, jak też przedstawiają ogólne zasady i propozycje przyszłych rozwiązań, także w kontekście innych systemów prawnych. Pozostałe wypowiedzi dotyczą wątpliwych kwestii w zakresie obecnych regulacji.

Zarówno konferencja, jak i niniejsza publikacja, mają na celu zapoczątkowanie debaty nad aspektem fiskalnym postępowania cywilnego. Oczywiście jest, że dyskusja

powinna toczyć się nie tylko przy udziale wszystkich grup prawników, ale także przedstawicieli resortu finansów, spraw wewnętrznych oraz instytucji samorządowych, w tym opieki społecznej. Należy na nowo odpowiedzieć na podstawowe pytania dotyczące kosztów sądowych, w tym kosztów związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, określenia priorytetów i polityki, która powinna być realizowana przy wykorzystywaniu kosztów sądowych. Oczywiście, aczkolwiek pomijany aspekt stanowi również to, że istotnym elementem w omawianym zakresie jest poziom zamożności społeczeństwa, który powinien być tu brany pod uwagę. Brak szerszej dyskusji i całościowych publikacji co do tego zagadnienia jest mocno odczuwalny. Z zadowoleniem więc należy przyjmować kolejne inicjatywy, w tym Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, podejmujące zagadnienia kosztów postępowania.

Oddajemy Państwu niniejszy zbiór artykułów mając nadzieję, że choć w niewielkim stopniu przyczyni się on do realizacji wskazanych wyżej celów. Życzę przyjemnej lektury.

Krzysztof Markiewicz